

УДК 699.8

*Ю.М. Чайковський, В.В. Могильниченко, О.М. Фурсенко, канд. техн. наук***ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОЕКТУ ДЕРЖАВНИХ БУДІВЕЛЬНИХ НОРМ ЩОДО ПРИЙНЯТТЯ В ЕКСПЛУАТАЦІЮ ЗАХИСНИХ СПОРУД ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

Обґрунтовано проект державних будівельних норм на заміну ДБН А.3.1-9-2000 "Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом захисних споруд цивільної оборони та їх утримання" та проекту Порядку прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони).

Ключові слова: захисна споруда, цивільний захист, цивільна оборона.

*Yu.Chaykovskiy, V.Mogilnichenko, O.Fursenko, Cand. of Sc. Tech.***THE MAIN REGULATIONS OF THE DRAFT STATE BUILDING REGULATIONS FOR THE COMMISSIONING OF PROTECTIVE STRUCTURES FOR CIVIL PROTECTION**

Draft state building regulations to substitute DBN A.3.1-9-2000 "Commissioning of the protective structures for civil protection finished by building and their contents" as well as Order of commissioning of the protective structures for civil protection (civil defense) finished by building have been substantiated.

Keywords: protective structure, civil protection, civil defense.

В Україні розташована значна кількість хімічно небезпечних і вибухонебезпечних підприємств, атомних електростанцій та інших, які у випадку виникнення надзвичайних ситуацій можуть призвести до погіршення екологічного стану довкілля навколо об'єктів з їхньою наявністю, створити значну загрозу життєдіяльності та здоров'ю людей що вимагає від органів державної влади всіх рівнів та суб'єктів господарювання створити відповідну систему захисту населення. В умовах виникнення надзвичайних ситуацій пов'язаних з викидом (вилівом) небезпечних хімічних речовин, радіоактивного забруднення або застосування зброї масового ураження терміни проведення захисних заходів дуже обмежені у часі. Враховуючи зазначене, а також те, що у зонах можливого хімічного зараження мешкає понад 35% населення країни, а забезпеченість засобами індивідуального захисту залишається на дуже низькому рівні, на першому місці серед заходів захисту повинне бути укриття населення в захисних спорудах, розташованих у місцях його перебування – на робочих місцях чи навчених закладах, а також у місцях постійного проживання.

Як свідчать результати комплексних інспекторських перевірок територіальних та функціональних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту, значна частини захисних споруд знаходяться у незадовільному стані, потребують реконструкції, технічного переозброєння та капітального ремонту. Порядок, основні вимоги і умови прийняття в експлуатацію захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони) після проведення реконструкції, технічного переозброєння та капітального ремонту визначено у ДБН А.3.1-9-2000 "Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом захисних споруд цивільної оборони та їх утримання" [1].

Але, із набранням чинності у лютому 2011 р. Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності" [2] та введенням в дію Положення про "Порядок прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 461 [3], виникли суттєві розбіжності у вимогах і підходах до прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, що регламентовані у наведених нормативно-правових актах [4], та у державних будівельних нормах ДБН А.3.1-9-

2000 [1, 5]. Адаптації зазначених державних будівельних норм до вимог чинної нормативної бази України у сфері будівництва.

За результатами аналізування сучасних європейських норм, нових нормативно-правових актів України у сфері будівництва та цивільного захисту встановлено, що вимоги і умови прийняття в експлуатацію захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони) необхідно розділити на вимоги і умови, які носять технічний характер та вимоги і умови, які носять юридичний характер.

Досягнення зазначеної мети можливе шляхом розроблення проекту державних будівельних норм на заміну [1] та розроблення "Порядку прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони)".

Проведено порівняльне оцінювання варіантів можливих інженерно-технічних рішень, що потребують включення до проекту державних будівельних норм, та варіантів можливих рішень юридичного характеру, що потребують включення у Порядок прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони).

Відповідно до вимог [6, 7] розробляється проект ДБН "Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони)". Запропоновано таку структуру зазначеного нормативного документу:

1. Сфера застосування
2. Нормативні посилання
3. Терміни та визначення понять
4. Загальні положення
5. Вимоги до об'єкта нормування
6. Додатки

Структурний елемент «Вимоги до об'єкта нормування», який є основною частиною зазначеного проекту державних будівельних норм буде поділено на наступні розділи:

Розділ 1. "Прийняття в експлуатацію будівельних конструкцій", яким

встановлюються основні вимоги і умови до перевірки стану огорожувальних конструкцій, систем автоматичного пожежогашіння та герметичності сховищ, а також

визначаються основні вимоги стосовно перевірки працездатності дренажної системи та випробування захисних властивостей споруди від надходження зовнішнього повітря. Крім того регламентуються випробування споруди і систем повітропостачання на спроможність підтримки встановлених величин надмірного тиску (підпору) повітря за різних режимів.

Розділ 2. "Прийняття в експлуатацію інженерно-технічного обладнання".

У цьому розділі будуть регламентовано основні вимоги до перевірки відповідності проектним об'ємів повітря, яке подається системами вентиляції за різних режимів,

норми встановлення спеціального обладнання – фільтрів-поглиначів, передфільтрів, фільтрів для очищення зовнішнього повітря від окису вуглецю, установок регенерації повітря, герметичних клапанів, клапанів надмірного тиску та противибухових клапанів, а також встановлюються вимоги при прийнятті гравійних охолоджувачів та витяжних систем сховищ, у яких передбачено димовидалення.

Розділ 3. "Прийняття в експлуатацію захищених дизельних електростанцій".

У розділі регламентуються основні вимоги до змонтованого обладнання дизельних електростанцій та систем технологічних трубопроводів, показники за якими приймається дизель на холостому ході, та під навантаженням, а також при комплексному прийнятті дизельної електростанції.

Основні відмінності розробленого проекту державних будівельних від існуючого [1] такі.

- з чинного ДБН вилучено всі норми юридичного характеру, зокрема з 2 розділу вилучено порядок створення та функції державних та робочих приймальних комісій;

- вилучено повністю розділ 3 "Введення в експлуатацію об'єктів, які не є державною власністю" та розділ 4 "Утримання захисних споруд та всі додатки";

- внесено зміни до переліку нормативних документів на які даються посилання. До тексту проекту державних будівельних норм долучено посилання на одні нормативні документи і вилучено посилання на інші;

- внесено зміни до термінологічного розділу з метою його узгодження з розділами "Прийняття в експлуатацію будівельних конструкцій", "Прийняття в експлуатацію інженерно-технічного обладнання" та "Прийняття в експлуатацію захищених дизельних електростанцій".

До проекту державних будівельних норм включено нові норми технічного характеру, які дозволять на стадії прийняття в експлуатацію захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони) більш обґрунтовано перевірити їх захисні властивості.

Зазначеним проектом ДБН встановлюються норми та вимоги щодо:

- обладнання мереж інженерних комунікацій будинків і споруд, в яких вбудовано сховище, вимикаючими пристроями;

- наявності захисних екранів на протипилових фільтрах у системах вентиляції з ручними вентиляторами;

- перевірки відповідності проекту улаштування аварійних шахтних виходів сховища, підсіпки землі по покриття сховища, товщини термоізоляційного шару ділянок залізобетонних стін, які не засипані ґрунтом і виступають над поверхнею землі;

- розташування повітрозаборів чистої вентиляції і фільтровентиляції.

- відповідності максимальної ширини розкриття тріщин в місцях сполучення залізобетонних конструкцій вимогам [4];

- встановлення штукатурів для нагнітання цементного розчину по периметру закладних частин дверей.

Також встановлюються нові технічні вимоги до засобів очищення повітря захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони) від пилу, бойових отруйних, небезпечних хімічних, радіоактивних, біологічних речовин та продуктів згоряння в умовах надзвичайних ситуацій у мирний та воєнний час.

З метою врегулювання правових питань, які не можуть бути включені до державних будівельних норм, передбачається розроблення проекту "Порядку прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони)" (далі – "Порядок").

Цим "Порядком" визначається процедура прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони), зокрема, особливості прийняття в експлуатацію захисних споруд, що належать до I-III категорії складності, та захисних споруд, що належать до IV і V категорії складності.

"Порядком" буде встановлено форми таких документів:

- Декларації про готовність захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони) I-III категорії складності до експлуатації, в тому числі порядок її подання і реєстрації;

- Акта готовності захисної споруди цивільного захисту (цивільної оборони) IV і V категорії складності до експлуатації;

- Заяви про прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта та видачу сертифіката;

- Сертифіката, що засвідчує відповідність закінченого будівництвом об'єкта, в тому числі порядок його видачі та підстави для відмови у видачі сертифіката;

- Акта про прийняття спеціального обладнання після випробування.

Також, цим документом встановлюється порядок призначення та роботи робочих комісій з прийняття в експлуатацію спеціального обладнання та визначення відповідності функцій захисної споруди цивільного захисту (цивільної оборони) проектним даним.

"Порядком" містить вимоги щодо прийняття в експлуатацію пускового комплексу (черги) та підключення прийнятої в експлуатацію захисної споруди до інженерної мережі.

Розроблення та надання чинності "Порядку" та державних будівельних норм на заміну [4] дозволить усунути протиріччя між нормативними документами, нормативно-правовими

актами та врахувати сучасні вимоги щодо порядку і умов прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. ДБН А.3.1-9-2000 "Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом захисних споруд цивільної оборони та їх утримання".
2. Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності".
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 461 "Порядок прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів".
4. ДБН В 2.2.5-97 "Будинки і споруди. Захисні споруди цивільної оборони".
5. ДБН В.1.2-4:2006 "Інженерно технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони)".
6. ДСТУ Б А.1.1-91:2008 ССНБ. "Вимоги до побудови, викладання, оформлення та видання будівельних норм".
7. ДСТУ Б А.1.1-92:2008 ССНБ. "Вимоги до оформлення документів при розробленні будівельних норм".

